

Jaarverslag 2006

- Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis
- Centrum voor Beschut Wonen en Psychiatrische Zorg aan Huis De Sprong
- Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Landhuizen

Meer weten over het Psychiatrisch Centrum Bethanië?
Klik op 'virtuele voorstelling' op de startpagina van de webstek

www.pcbethanie.be

Redactiecomité

Marc De Cuyper, Leo Eyselbergs, Louis Mentens,
Bart Meyers, Lutgart Van Dongen (eindredacteur),
Jan Van Doren, medewerkers algemeen secretariaat

Fotografen

Leo Eyselbergs en anderen

Ontwerp en lay-out

www.hetgeelpunt.be

Verantwoordelijke uitgever

Gui Rusch

Het Psychiatrisch Centrum Bethanië in cijfers

Aantal bedden en plaatsen

Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis

626 bedden en plaatsen

Aantal opnames: 1.919

Aantal ligdagen: 178.510

Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Landhuizen

152 plaatsen

Centrum voor Beschut Wonen en Psychiatrische Zorg aan Huis De Sprong

75 plaatsen (vanaf 01-01-2007: 95 plaatsen)

Aantal medewerkers

Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis

Mannen: 155

Vrouwen: 613

Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Landhuizen

Mannen: 6

Vrouwen: 109

Centrum voor Beschut Wonen en Psychiatrische Zorg aan Huis De Sprong

Mannen: 3

Vrouwen: 16

Het Psychiatrisch Centrum Bethanië maakt deel uit van de groep Emmaüs.
Maatschappelijke zetel: Edgard Tinellaan 1c - 2800 Mechelen.

Bethanië in beweging

Met het jaarverslag 2006 leggen we u graag een rijke bloemlezing voor van feiten, realisaties, bekommernissen en toekomstplannen van het Psychiatrisch Centrum Bethanië. Het verhaal dat gebracht wordt, is bij wijlen indrukwekkend. Het is geworteld in een organisatiecultuur van inzet, enthousiasme en gedrevenheid van hulpverleners, logistieke medewerkers en geneesheren. Een organisatiecultuur die afstraalt op patiënten, bezoekers en omgeving. Geregeld ontvangen we in het Psychiatrisch Centrum bezoekers. Telkens opnieuw valt hen de grote geestdrift, authenticiteit en professionalisme op van het personeel. We zijn er ons sterk van bewust dat dit niet vanzelfsprekend is. Iedereen draagt daaraan haar of zijn steentje bij en verdient dan ook grote erkentelijkheid. In het psychiatrisch werkveld draait alles rond luisteren, communicatie en empathie. Technisch ingrijpen komt er quasi nooit voor. Om zich in deze hulpverlenersrol te kunnen waarmaken, is het belangrijk dat men zichzelf lekker voelt in de biotoop van zijn werkplek. We hechten daarom veel belang aan de tevredenheid van de medewerkers. Het personeelstevredenheidsonderzoek, dat begin 2006 voor de tweede keer werd afgenomen, gaf hoge cijfers voor de globale tevredenheid. Toch kan er nog veel verbeterd worden. Elke dienst spreekt daarom één of twee actiepunten af die tot een nog betere samenwerking moeten leiden. Spijtig genoeg echter heb je als instelling op sommige tekortkomingen onvoldoende impact. Krapte op de arbeidsmarkt bijvoorbeeld heeft in 2006 op verschillende diensten geleid tot periodes van personeelsonderbezetting. We beseffen maar al te goed dat dit in sommige teams spanning en stress heeft veroorzaakt. Soms worden we gedwongen van te leren omgaan met onze onmacht en ook een directie heeft het daar niet gemakkelijk mee. Op 25 april 2006 vierden we 10 jaar Wel, een evolutie van SGA naar IBE (Intensieve Behandleenheid). Moeilijke mensen intensief behandelen is geen sinecure, het vraagt een grote inzet. Tien jaar lang werken in een onzekere situatie en met een budget dat lang niet voldoende is om de kosten te dekken, is in feite onaanvaardbaar. Hopelijk brengt 2007 de lang aangekondigde structurele oplossing. Ook het project Beschut Wonen en Psychiatrische Thuiszorg had een verjaardag te vieren. Dit gebeurde op 20 oktober 2006. Het werd een hartverwarmend feest van, voor en met

bewoners, familieleden en personeelsleden. Het eerste weekend van december tenslotte werd het startschot gegeven voor ELIM. Het gloednieuwe Centrum voor Psychotherapie ELIM te Kapellen wil zich positioneren als een waardig alternatief voor mensen in psychische moeilijkheden die behoefte hebben aan psychotherapeutische opvang, maar niet echt thuishoren in een PAAZ of algemeen psychiatrisch ziekenhuis.

Einde 2006 hadden de medewerkers van het Psychiatrisch Ziekenhuis en het Thuiszorgteam samen 776 patiënten in opvolging of behandeling. Van deze patiënten verbleven er 444 in voltijdse hospitalisatie in het Psychiatrisch Ziekenhuis. 332 cliënten of 43 % van de totale groep waren in dag- of nachtbehandeling, of kregen één of andere vorm van psychiatrische nazorg. De afbouw van voltijdse hospitalisatie ten voordele van daghospitalisatie en alternatieve zorgvormen wordt daarmee verdergezet. In art. 97 ter van de ziekenhuiswet maakt de overheid het mogelijk om ten experimentele titel een gedeelte van het budget voor voltijdse hospitalisatie af te leiden naar vormen van extramurale zorg. Het is nog wachten op de uitvoeringsbesluiten voor dit wetsartikel, maar Bethanië zit alvast in een mooie startpositie om op deze trend in te haken.

Het Psychiatrisch Centrum draagt professionalisme, vernieuwing en dynamiek hoog in het vaandel en het wil zich in zijn werking voortdurend afstemmen op nieuwe wetenschappelijke bevindingen. Als grote psychiatrische instelling vinden we het echter ook onze taak om een rol op te nemen als signaalgever. Indien nodig naar de overheid, maar vooral ook naar de brede maatschappelijke geledingen. Onze actieve deelname, samen met de gemeentebesturen van Zoersel en Malle, aan de organisatie van 'Anders Gewoon' wil bijdragen aan de destigmatisering van mensen met psychiatrische problemen. Spijtig genoeg ervaren zij nog steeds tal van drempels die een optimale maatschappelijke integratie in de weg staan. Positieve beeldvorming is belangrijk, een mentaliteit van diep respect voor mensen met psychische moeilijkheden is belangrijker. Mag dit de rode draad zijn doorheen dit jaarverslag?

Gui Rusch
Algemeen directeur

LEIDERSCHAP

- Toegankelijk
- Coaching
- Inspirerend
- Toewijzing eigenaarschap

Innoverend en creatief

Mindfulness

Aandachtsgerichte therapie, opmerkzaamheidstraining

Voor een tiental jaren waren de wetenschappers optimistischer over het effect van de behandeling van depressies. Zowel de antidepressiva als bepaalde vormen van psychotherapie leken de garantie van een 'happy end' in te houden. De laatste jaren worden kritische kanttekeningen gemaakt bij dit eerdere optimisme. De kans op herstel blijft bestaan, zelfs na herstel.

Een nieuwe aanpak die de focus legt op het voorkomen van herstel is de opmerkzaamheidstraining 'mindfulness'. Veel van de inspiratie en technieken is ontleend bij meditatiespecialisten als Jon Kabat-Zinn (Mindfulness-based Stress Reduction), het Zen-Boeddhisme en yoga. De multidisciplinaire teams van Horizon, Panzowe en Rozenbottel gingen na hoe deze mindfulnessstraining op het behandelingsaanbod kon aansluiten. Diverse teamleden maakten met de methode kennis en volgden een programma van acht sessies. Al doende bekwaamden ze zich in de vaardigheden die ze bij patiënten willen stimuleren.

Vanaf januari 2007 staan getrainde therapeuten klaar voor de eerste mindfulnessstraining voor patiënten. Deze inspanningen sluiten aan bij de recente acties van de Vlaamse overheid die van preventie van depressies en zelfdoding een belangrijke gezondheidsdoelstelling heeft gemaakt.

Op pelgrimstocht naar Santiago de Compostella

Op zoek naar een uitdaging een succesverhaal

Jongeren die recent een psychose doormaakten, hebben vaak een woelige geschiedenis achter de rug. Doorheen deze geschiedenis ontwikkelden zij een negatief zelfbeeld en wegen hun toekomstperspectief daaraan af: 'Werk zit er niet in. Een gezin mag ik wel vergeten. Niemand wil met mij te maken hebben. Verder studeren heeft geen zin. Ik breng niets tot een goed einde ...'.

Tijdens hun behandeling op Rivendel Studio worden deze jongeren uitgenodigd stil te staan bij de betekenis van hun opname, hun 'ziek zijn' en de invloed die dit heeft of zal hebben op hun verdere leven. De patiënten krijgen de kans nieuwe ervaringen op te doen en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen in de beveiligde context van de afdeling. Ze vinden vaak opnieuw aansluiting (in bv. de patiëntengroep). Ze leren bij en maken opnieuw kennis met het ervaren van succes. Ze leven in een sfeer waarin acceptatie centraal staat en waarin de omgeving vooral oog heeft voor wat lukt (in plaats van voor wat niet lukt).

Met de pelgrimstocht naar Santiago de Compostella kregen de jonge patiënten de kans daadwerkelijk een andere rol op te nemen en te leren door avontuur. Avontuurlijke activiteiten kunnen het zelfvertrouwen en de weerbaarheid bevorderen, sociale vaardigheden verhogen en het probleemoplossend denken verbeteren.

Dit project heeft geen standaardplaats in het therapieaanbod van de afdeling. Het wordt als behandelingsoptie in het achterhoofd gehouden en opgediept wanneer dit het behandelingsproces van een patiënt in belangrijke mate zou kunnen helpen.

Drie jonge patiënten van Rivendel Studio waagden het avontuur samen met een psychomotorische therapeute en een vrijwilligster. Zij legden 113 km te voet af langs de Camino Francés, van Sarria naar Santiago de Compostella. Net zoals andere pelgrims overnachtten ze in de refugio's langs de weg. Ze bereidden zelf hun maaltijden en deden hiervoor inkopen in lokale winkeltjes onderweg. Elkeen droeg zijn eigen rugzak.

Deze tocht werd met succes afgerond. Iedereen heeft het einddoel bereikt en zijn pelgrimsdiploma ontvangen.

Onmisbare schatten

De medewerkers in het middelpunt

De jaarlijkse kwaliteitsdag stelt de medewerkers in staat om hun dagelijkse inspanningen te kaderen binnen het globale kwaliteitsbeleid van de instelling.

Dit jaar stond deze dag in het teken van het circus. Door middel van de circusmetafoor werd aangetoond hoe belangrijk de menselijke talenten, vaardigheden en kennis zijn voor het aanbieden van verantwoorde zorg. Het gaat in een zorgorganisatie wezenlijk om de authenticiteit van mensen, de gedrevenheid, het doorzettingsvermogen, de bereidheid tot samenwerking, tot oefenen en zich verder bekwaamen. Met de hulp van de psychomotorische therapeuten, creatieve en muzikale medewerkers én een heuse circusschool verliep de dag in een levensechte circussfeer.

De circusmetafoor

Net als in een circus bestaat het Bethaniënhuis uit mensen en groepen in allerlei vormen van samenwerking en met allerlei kwaliteiten. Het is de kunst om in de werkring heel diverse persoonlijkheden bestaansrecht te gunnen. Er is nood aan onrustige vernieuwers, maar ook aan stillere mensen, aan een nar en aan een ernstige, bezadigde figuur. Die veelkleurigheid maakt dat samenwerken tijd, geduld en veel overleg vraagt. Door naar elkaar te luisteren, creëren we een omgeving waar ieder het beste uit zichzelf haalt.

MEDEWERKERSMANAGEMENT

- Gebaseerd op respect, waardering, motivering en ondersteuning
- Ontwikkeling competenties, talenten en bekwaamheden
- Open dialoog met de medewerkers
- Evenwicht tussen noden patiënten en noden medewerkers

De acrobaat is ongedwongen, luchtig en lichtvoetig. Acrobatiek is een samenspel van techniek, kracht, lenigheid en timing. Niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk wordt op elkaar gebouwd: onderling vertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel spelen een grote rol. Evenwichtsoefeningen verschaffen essentiële strategieën om met druk om te gaan.

De jongleur heeft eigenschappen die voor de medewerkers onontbeerlijk zijn: doorzettingsvermogen, systematisch werken (stap voor stap), geduldig zijn, stapje terug kunnen doen als het niet meer gaat en durven loslaten.

Een clown hoort bij een circus. De clown toont de toeschouwer basiseigenschappen en waarden als vrijheid van meningsuiting en handelen, spontaniteit, ongekunsteldheid, menselijkheid en kwetsbaarheid. De clown speelt niet, imiteert niet, maar is puur zichzelf. Het is deze authenticiteit die mensen raakt en verbindt.

Het medewerkerstevredenheidsonderzoek

Tevreden over het werk en de werkomstandigheden?

In januari 2006 kregen alle medewerkers de kans om in een uitgebreide enquête hun mate van tevredenheid en verwachtingen te uiten aangaande het werk en de werkomstandigheden. We gingen in zee met hetzelfde bedrijf als vier jaar geleden, nl. ICMA-International nv.

De tijdsinvestering bleef niet beperkt tot de invulling van de enquête, maar werd gevolgd door een aanzienlijk aantal feedbacksessies. Na de presentatie van de globale resultaten nam de terugkoppeling op dienstniveau het hele najaar in beslag. Omdat de tevredenheid van medewerkers verbonden is met hun relatie met hun rechtstreekse chef en de onderlinge relaties met de collega's, voorzagen we voldoende ruimte voor gesprekken over actiepunten op dienstniveau.

Volgend jaar houden de departementaal directeurs de vinger aan de pols door in de functioneringsgesprekken naar de opvolging van de actiepunten te peilen.

Bij de beste werkgevers uit de referentiegroep *De algemene tevredenheidsindex bij de medewerkers van het Psychiatrisch Centrum Bethanië en het Algemeen Ziekenhuis St.-Jozef lag op 84 %.* Dit is een uitstekend resultaat waarmee de ziekenhuizen zich bij de top van de referentiegroep van 14 ziekenhuizen plaatsten. *Tegenover het vorige onderzoek in 2002 bleef de tevredenheid stabiel op een hoog niveau.*

Coaching en delegatie bovenaan de agenda

De departementaal directeurs bouwden het leiderschap gebaseerd op coaching, verder uit. De basisedwerkers varen er wel mee als hun chef coaching ter harte neemt. Zo scheppen ze kansen waardoor iedereen de gelegenheid krijgt te groeien in zijn job.

Coaching: geen hol woord

Daadwerkelijk voelen dat je er niet alleen voorstaat, dat je steeds terecht kunt bij iemand die tijd voor je maakt, die je steunt, maar je ook op de man af zegt dat je verkeerd bezig bent en je op een ander spoor zet ...

Hilde Janssens, directiesecretariaat

Vitale medewerkers

Dat het Psychiatrisch Centrum van leven bruist, blijkt uit de talrijke initiatieven.

De solidariteitsdriedaagse bracht veel volk op de been. De keuken bereidde 324 solidariteitsmaaltijden. Samen met de verkoop van paaseieren en sensibiliserende activiteiten als de Filippijnenquiz en de Zuiderse dansavond konden we 3.217 euro aan Broederlijk Delen storten.

Wat me is bijgebleven en heeft aangegepen: steeds wanneer we grote vieringen of evenementen (solidariteitsweek, themaviering, gedachtenisviering, kerstviering, ...) een plaats geven in ons huis, vraagt dit veel voorbereiding, maar meestal met een mooi resultaat. Daar is samenwerking de sleutel van (inderdaad: hier en daar met de nodige motivering en stimuli vanuit de pastorale dienst).

Chris Faes, pastorale dienst

Winterwandeling in de Hoge Venen.

Boekenbeurs met Walter Van Den Broeck.

In het preventiebeleid hebben praktische brandblus oefeningen een vaste plaats.

Genieten van een ongedwongen sfeer op de instuif.

Feest voor de mensen die op pensioen gaan. Na een lange loopbaan wacht een nieuw leven.

De quizploeg blijft zijn collega's verrassen.

Het kleine volkje geboeid door de Sint en zijn Pieten.

De kunstclub De Facktorij liet op de muziek- en poëzieavond 'Mad poets society' aan het publiek diverse vormen van kunst zien: poëzie, musiceren, schilderen, ...

Ervaren en gedreven zorg

	Wat is u bijgebleven dit jaar? Wat heeft u aangegrepen dit jaar?	Waarom zou u meer aandacht willen besteden? Wat wilt u nader bekijken?
Sector psychogeriatricie en psycho-organiciteit 116 bedden		
Zorgtraject gerontopsychiatrie		
<i>Amarant 1</i>	Het overlijden van een bezoekerwilligster. Door krapte op de arbeidsmarkt kwam de personeelsbezetting geregeld onder druk. Een erg positieve samenwerking met de somatisch consulent. De familiedag in het kader van Anders Gewoon. De campagne rond handhygiëne.	De patiëntendoorstroming en de toepassing van de opnamecriteria voor onze Sp-dienst.
<i>Amarant 2</i>	Het komen en gaan door de vele personeelsswissels. Evolutie naar een multicultureel team.	Evolueren naar een nog hechter team. Infrastructuur verbeteren waarbij het welzijn van de patiënt nog centraler staat.
<i>Amarant 3</i>	De erkenning van de directie en de voldoening dat voor oudere patiënten nog een leven na de psychiatrie openligt.	Niet alleen de lichamelijke zorg centraal laten staan, maar ook de psychische en sociale begeleiding naar een gericht toekomstperspectief.
Zorgtraject psycho-organiciteit		
<i>Kadans</i>	Complexiteit van problemen bij een niet-aangeboren hersenletsel (NAH).	Het 'zorg op maat'-principe.
<i>Kompas</i>	Hoge werkbelasting door vele verschuivingen in het team.	De grote individuele zorg voor de NAH-patiënt.
Sector psychozorg 174 bedden		
<i>Loriën</i>	De veranderingen in de kliniek hebben ons geprikkeld onze opdracht bij te sturen en te herbekijken.	Reflectie over de therapeutische dimensie in ons werk. Onzekerheid over de nakende verhuis.
<i>Minas</i>	De indringende wijze waarbij door beeld en muziek aan de innerlijke ontredde vorm gegeven kan worden, hoe het een mogelijkheid tot ontmoeten en samen op weg gaan biedt.	Vaak wordt men meegesleept in het hier en nu. Erover waken om voldoende afstand te bewaren voor reflectie en het therapeutische werken.
<i>Rohan</i>	Vele patiënten hebben na jaren ons ziekenhuis kunnen verlaten.	Het verder ontwikkelen van een visie om de therapeutische werking te onderbouwen.
<i>Hobbitste</i>	De bezorgdheid dat de 'chronische patiënt' wat uit de boot dreigt te vallen. Beddenafbouw.	Een nieuwe plek zoeken voor onze patiënten, met optimisme, maar ook voor een deel een pijnlijk afscheid.
<i>Caras</i>	Twee suïcides. Ondanks het redelijk hoge suïdecijfer bij psychotische patiënten maakten we dit zelden mee.	Bespreking suïcidepreventie: welke signalen sturen mensen uit, wat doen we hiermee, welke zaken moeten we meenemen in onze afdelingswerking.
<i>Rivendel</i>	De komst van een nieuw afdelingshoofd. De gezondheidsweek was een verfrissend initiatief.	Visie hoe om te gaan met druggebruik. Een meerdaagse therapeutische uitstap organiseren.
<i>Rivendel Studio</i>	Een woelig jaar dat de afdelingswerking echter niet in het gedrang heeft gebracht. Intervisie opgestart.	Voor een stabiel afdelingsklimaat blijven zorgen.

BELEID EN STRATEGIE

- Permanent bouwen aan een aangepast zorgaanbod
- Goed samenwerken met andere zorgpartners
- Stroomlijning logistieke diensten
- Geïntegreerd kwaliteitssysteem
- Klantgerichtheid toetsen door meten
- Actief werken aan positieve beeldvorming

	Wat is u bijgebleven dit jaar? Wat heeft u aangegrepen dit jaar?	Waarana zou u meer aandacht willen besteden? Wat wilt u nader bekijken?
	Sector persoonlijkheidsproblematiek en verslavingszorg 141 bedden	
	Zorgtraject persoonlijkheidsproblematiek	
<i>Stroom</i>	Dat men zich het label 'zeer tevreden team' mag opspelden.	Ruimte krijgen om te werken aan therapieaanbod en teambuilding, na een jaar van 'babyboom'.
<i>Wel</i>	Viering 10-jarig bestaan. Evolutie van SGA (sterk gedragsgestoorde en agressieve patiënten) naar IBE (Intensieve Behandeleenheid).	Veranderingen in het team noodzaken tot nieuwe afspraken, structuur en samenhang.
<i>Monding</i>	Tevredenheid over de goede samenwerking en het patiëntenverloop.	Bewaken van de doelgroep. Efficiënte doorverwijzingen binnen de instelling.
	Zorgtraject verslavingszorg	
<i>Rozenbottel</i>	Aandacht is blijven gaan naar de begeleiding van de directe omgeving van de patiënt.	Verdere integratie van de analytische werking op de afdeling. Verder onderzoek doen naar het omgaan met de drang naar het product en herval.
	Zorgtraject mentale handicap en gedragsproblemen	
<i>Merel</i>	De sluiting van afdeling Passage leidde tot een beperking van ons therapeutisch arsenaal voor sommige patiënten.	Aandacht voor het metabool syndroom.
	Zorgeenheid opname acute problematiek	
<i>Tweesprong</i>	De inspraak van de patiënt door de patiëntenraad. Nieuwe accenten in ons therapieaanbod.	Verder bezig zijn op ons positieve elan en vooral samen nadenken hoe we nog efficiënter kunnen werken.
<i>Spoedopname</i>	De enorme inzet van het personeel, ondanks de stressvolle, moeilijke en soms bedreigende situaties waarin gewerkt moet worden. De mogelijkheid om jongeren tussen 15 en 18 jaar onder gedwongen statuut op te nemen.	Jongeren, al dan niet gedwongen opgenomen, confronteren ons met een pedagogische dimensie die onze aanpak in een andere richting moet sturen.
	Zorgeenheid open opname 34 bedden	
<i>Kruispunt</i>	De sluiting van onze afdeling en de opening van ELIM, Centrum voor Psychotherapie. Het team dat definitief uit elkaar ging en nieuwe wegen opzocht.	Blij dat een specifieke opnamedienst wordt behouden. Hooggespannen verwachtingen naar ELIM toe.
	Sector stemmingsstoornissen en zorgeenheid Moeder-Kind 30 bedden	
	Zorgtraject stemmingsstoornissen	
<i>Panzowe</i>	Grote aanpassingen door de komst van vele nieuwe collega's en de sluiting van afdeling Drempel.	Meer open communicatie in ons team.
	Zorgtraject postpartumproblematiek	
<i>Moeder-Kindeenheid</i>	De tijdelijke toekenning van middelen aan ons project door minister Vervotte is een duw in de rug.	Verder blijven denken rond de behandeling van moeders met een borderlineproblematiek en het werken in een multiculturele context.
	Sector dagbehandeling 90 plaatsen	
<i>Horizon</i>	Aanpassing van teamwerking en therapeutisch aanbod aan de beperkte middelen die ter beschikking staan.	Zoeken naar een nieuw concept dat een beter evenwicht betracht tussen hulpvraag, kwaliteit van zorg en beschikbare middelen.
<i>Kim</i>	Vragen bij therapeutisch aanbod door verschuiving patiëntenprofiel.	Zoeken naar een nieuw concept dat een beter evenwicht betracht tussen hulpvraag, kwaliteit van zorg en beschikbare middelen.

Geslaagde studienamiddag. Zeker om te herhalen. Politie, OCMW, diensten thuishulp en poets hulp hebben soms erg moeilijke klussen te klaren.

Chris Slabbincx, maatschappelijk werker

Het was zinvol om de gemeentelijke terreinwerkers te laten overleggen met mensen van ons ziekenhuis, gezien er vaak gezamenlijke bekommernissen en frustraties zijn.

Tom Staes, hoofdverantwoordelijke

Begrip, behulpzaamheid en respect vanuit het politiekorps waren sterk aanwezig, ondanks het feit dat ze aangaven toch wel regelmatig met de 'mindere' kanten van de psychiatrische patiënt geconfronteerd te worden.

Vicky Lyssens, maatschappelijk werker

Dialogo

Geestelijke gezondheid is belangrijk Laat ons er samen iets aan doen

Geestelijke gezondheid is een belangrijk en kostbaar goed. De zorg ervoor behoort tot de verantwoordelijkheid van iedereen. Heel wat mensen worden geconfronteerd met problemen met hun geestelijke gezondheid of met deze van mensen uit hun onmiddellijke omgeving. Meestal komt alles weer goed. Tenzij het probleem verzwegen of angstvallig verborgen wordt gehouden.

Om deze boodschap actief onder de aandacht van de Vlaamse bevolking te brengen, werden de krachten gebundeld door partners uit de geestelijke gezondheidszorg en ontstond het Vlaamse beeldvormingsinitiatief 'Anders Gewoon'.

De ontmoeting en het direct menselijke contact tussen mensen binnen en buiten de zorg staan centraal. In het kader van dit Vlaamse positieve beeldvormingsproject zette het Psychiatrisch Centrum verschillende activiteiten op, samen met de gemeentebesturen van Malle en Zoersel. Deze regio fungeert als proeftuin en hoopt anderen warm te maken om in hun gemeente ook een initiatief te nemen.

Een eerste actie richtte zich in het voorjaar van 2006 tot de gemeentelijke en OCMW-raadsleden. Ze kregen de kans om op diverse locaties kennis te maken met de hulpverlening en de dialoog aan te gaan.

Mensen met een gemeentelijk mandaat zijn belangrijke steunpilaren in het kader van positieve beeldvorming. Als zij goed geïnformeerd zijn en inzicht verwerven, kan dit zichtbaar worden in het lokale beleid.

Een tweede actie in het najaar van 2006 was gericht op de terreinwerkers en de politie van de regio. Mensen aan de loketten van tal van gemeentelijke diensten (infopunt, bibliotheek, politie, OCMW, werkwinkel, ...) hebben regelmatig contact met personen met psychiatrische problemen. Ze ervaren soms een gemis aan kennis over de problematiek en aan vaardigheden om op een gepaste wijze te reageren.

Een derde actie zal zich richten naar de brede bevolking. De Dienst Vrije Tijd zet mee de schouders onder het beeldvormingsinitiatief en zet een hartverwarmende dag vol cultuur op.

Participatie

De patiëntenraden zijn goed ingeburgerd. Ze zijn opgericht met de bedoeling de patiënten meer inspraak te geven en een forum te bieden om klachten, wensen en suggesties te uiten aangaande hun verblijf en behandeling.

De hulpverleners krijgen hiermee eveneens een forum waarop appreciatie, wensen, suggesties, klachten, ... worden geuit aangaande het afdelingsklimaat, het opvolgen van afdelingsregels, het verblijf en omgangsvormen van de patiënten op de afdeling. Dit overlegkanaal maakt het mogelijk om de organisatie van de zorg beter af te stemmen op de zorgvraag van de patiënt. Vanuit een houding van partnerschap luisteren de hulpverleners naar de vragen van patiënten en handelen deze op een professionele wijze af.

Samenwerking en netwerking

In het kader van de operationalisering van zorgcircuits en netwerken via therapeutische projecten werkt het Psychiatrisch Ziekenhuis mee aan het project 'vroeg psychose' en aan het project 'afstemming zorgtraject voor mensen met een psychiatrische stoornis en een niet-aangeboren hersenletsel'.

Vanuit de werkgroep 'vroeg psychose' van het Overlegplatform Geestelijke Gezondheidszorg Provincie Antwerpen heeft het zorgtraject psychosezorg meegeewerkt aan een vormingsprogramma voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB). Het wil de CLB's ondersteunen bij het geven van een gepast antwoord op signalen van scholen aangaande jongeren met psychotische belevingen.

In de spiegel kijken

Net voor hun ontslag uit één van de opnamediensten gaven 175 patiënten in een interview hun mening weer over hun verblijf in het Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis. Driekwart van deze patiënten keerde huiswaarts na een verblijf van maximum drie maanden.

- 97 % vond de afdeling proper
- 93 % was tevreden over de periode van behandeling in het Psychiatrisch Ziekenhuis
- 93 % voelde zich op een vriendelijke en respectvolle manier behandeld
- 87 % zag de opname als beste oplossing
- 87 % voelt zich bij ontslag psychisch beter dan bij de opname, 8 % hetzelfde en 4 % slechter
- 86 % was tevreden over de manier waarop hij/zij zelf betrokken werd bij de behandeling
- 83 % vond de maaltijden goed
- 82 % zou naar hier terugkeren als ze ooit weer hulp zouden zoeken en 85 % zou zijn familie aanraden om naar hier te komen
- 74 % voelde zich veilig op de afdeling (diefstal e.d.)
- 74 % kreeg voldoende informatie over de inhoud van zijn behandeling (doelstellingen en behandelplan)

Uit de tevredenheidsmeting bij ontslag

Wat heeft u het meest geholpen in de behandeling?

De rust en de kalmte werden het meest frequent als helpend ervaren. De patiënten waardeerden het dat ze tot rust mochten komen en ze apprecieerden de rust die de medewerkers uitstraalden. 'De ongedwongen begeleiding op een rustige, vrije manier' deed een respondent het meeste deugd.

Meer dan 20 keer verwezen de patiënten naar de gesprekken met de diverse types hulpverleners. Er waren mensen die vooral veel hadden aan de gesprekken met de psycholoog en anderen spraken over de arts of persoonlijk begeleider, pastoraal werker, kinesist, ergotherapeut, ... De gesprekken deden de patiënten nadenken en de goede raad die ze kregen, zette hen verder op weg: 'Ik heb veel geleerd.

Ik heb alles op een rijtje kunnen zetten en heb ook zelf veel gedaan. Ik heb tijd gekregen om aan mezelf te werken en inzicht te verwerven.'

Meermaals verwezen patiënten naar de goede sfeer op de afdeling en de ondersteuning die ze kregen: 'De begeleiders staan je bij en volgen je goed op. Ze zijn bekommerd en maken tijd om te luisteren'. Iemand voegde eraan toe dat alles gebeurde met slechts het hoogstnodige personeel, maar dat ze hun best goed doen. Zes patiënten hadden niet het gevoel dat iets hen hielp. Ze voelden zich nog niet beter.

Aan welk type hulpverlener had u het meeste?

De patiënten ervoeren veel begrip van het verplegend personeel en waardeerden het dat ze geen oordeel velden.

Voor het overige kwamen alle types hulpverleners in het lijstje voor. De ene patiënt had het meeste aan de contacten met de psycholoog, de pastoraal werker of de psychomotorische therapeut, terwijl anderen verwezen naar de psychiater of de ergotherapeut. Een andere categorie patiënten had veel hulp ervaren van de sociale dienst. Iemand stelde dat de creatief therapeute hem had wakker geschud.

In vele toelichtingen overwoog de vaststelling dat iedereen zijn steentje bijdroeg aan het genezingsproces. Afhankelijk van de behandelingsfase woog de weegschaal door naar deze of gene groep hulpverleners.

De familie als zorgpartner

We willen de familie meer betrekken tijdens de behandeling én in de voorbereiding van de nazorg. Familie zouden we meer willen beschouwen als 'zorgpartner'.

Misschien betekent dit wel minder individueel werken ten voordele van werken met de systemen? Hierover moet nog veel gefilosofeerd worden. Het vraagt een andere insteek voor behandeling.

Vakgroep psychologie

De sociale problematiek van opgenomen patiënten wordt alsmear complexer. Het voorbije jaar is veel aandacht besteed aan het zoeken naar netwerken en achterdeuren om ontslag mogelijk te maken. Het is een blijvende uitdaging om patiënten voor te bereiden op een ontslag met kans op slagen.

Vakgroep maatschappelijk werk

Kleutertjes fleuren een middag voor PVT-bewoners op.

Het is heerlijk om verwend te worden door studenten.

Op 1 juli 2006 werd een overeenkomst afgesloten met de plaatselijke brandweer. Vanaf deze datum beschikt de brandweer van Zoersel over een voorpost op het domein van het Psychiatrisch Ziekenhuis. Het hoeft geen betoog dat beide partijen hieruit hun voordeel halen.

De dienst boekhouding nodigde uit op een informele drink in hun nieuwe kantoor.

Voor zover inpasbaar in onze werkplanning, ontvangen we met veel plezier kinderen en jongeren. Deze contacten zijn meestal heel verrijkend voor beide partijen.

Het Project Privé-Ziekenhuizen (PPZ) van CBO De Ploeg vzw heeft als doel om via stage in ziekenhuizen arbeidsgehandicapten ervaring te laten opdoen binnen het Normaal Economisch Circuit (NEC). In samenwerking met de dienst Arbeidsrehabilitatiebegeleiding (ARB) en de ondersteuning van de afdelingen binnen het Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis wordt een ervaringsstage op maat van de cliënt gecreëerd die drempelverlagend werkt naar buiten toe. De samenwerking tussen ARB en CBO De Ploeg vzw verloopt in een aangename werksfeer met wederzijds respect. De medewerker van CBO De Ploeg vzw wordt volledig aanvaard als een volwaardige medewerker binnen het Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis.

Het is kenmerkend voor het Psychiatrisch Ziekenhuis dat de therapieën worden afgestemd op de patiënt en gericht zijn op de integratie buiten de instelling.

Een belangrijke opdracht, waar het Bethaniënhuis momenteel aan werkt, is de sensibilisering van mensen buiten de wereld van de geestelijke gezondheidszorg. Zo krijgt iedereen de kans vertrouwd te raken met psychische problematiek.

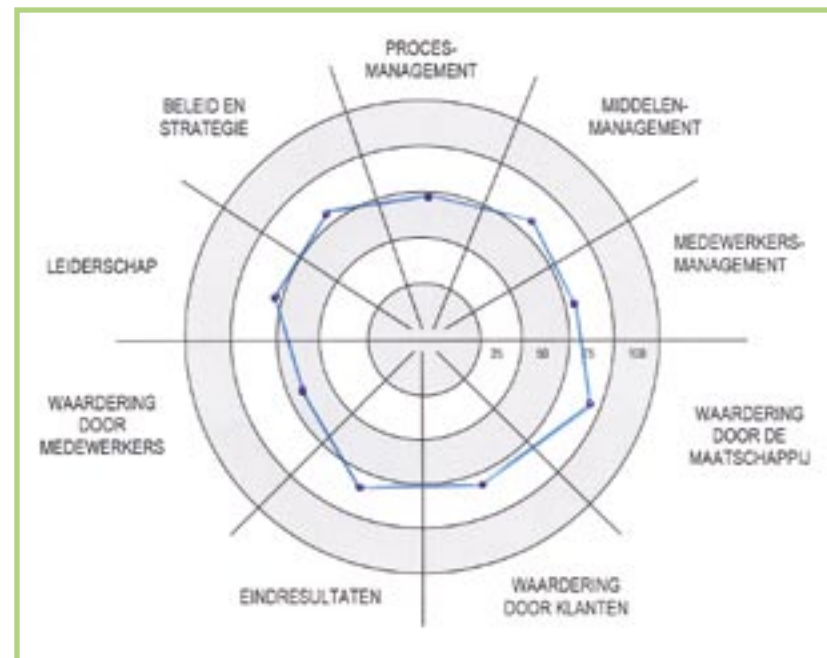
Willy Piedfort, directeur CBO De Ploeg vzw

Dynamiek in de organisatie

Het nieuwe beleidsplan 2007-2012

De voorbereidingsfase startte met een grondige zelfevaluatie met behulp van de Kwadrantmethodiek. Er is gekozen voor een werkwijze die de organisatiebrede participatie van de medewerkers en een maximaal tijdsrendement optimaal met elkaar verzoende. Verspreid over enkele maanden besteedde de directiestaf vier dagen aan de ontwikkeling van een nieuw beleidsplan.

Grafische voorstelling van de zelfevaluatie

Het spinnenweb geeft in een oogopslag een overzicht van de gemiddelde scores van het Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis op de negen aandachtsgebieden van het managementmodel Kwadrant. Het spinnenweb is zo opgebouwd dat de management- en resultaatgebieden die nauw met mekaar verbonden zijn, tegenover elkaar staan.

PROCESSEN

- Afgestemd op de verwezenlijking van de missie; dienstbaarheid ten opzichte van onze patiënten staat voorop
- Harmonisch evenwicht tussen de therapeutische en organisatorische kwaliteit

Lezingen

21 januari 2006:

'Majeure psychiatrische ziektebeelden: kritische factoren bij herstel en terugval', *symposium* met medewerking van prof. Bernard Sabbe, Lieve Beheydt, Inez Myin-Germeys, dr. Patrick Luyten, dr. Sonja Wind en Krista Vande Wouwer

25 april 2006:

'Van SGA naar Intensieve Behandleenheid (IBE) Wel', *studienamiddag* n.a.v. het 10-jarig bestaan van afdeling Wel (pilotproject voor de behandeling van sterk gedragsge-stoorde en/of agressieve patiënten), met medewerking van dr. Marc Hermans, en het team, dr. R. J. van Montfoort

5 mei 2006:

'Vroege moeder-kindrelatie bij depressie en persoonlijkheidsproblematiek. Mogelijkheden voor vroegtijdige interventie', *namiddaglezing* georganiseerd door de Moeder-Kindeenheid, met medewerking van Nicole Vliegen en Marijs Lenaerts

Juni 2006:

'De Facktorij stelt tentoon', *tentoonstelling* georganiseerd door De Facktorij, met medewerking van Helen Strassburger en Lieselot Vandenbergh

23 juni 2006:

'Kunst en psychose', *namiddaglezing* georganiseerd door de sector psychosezorg en het Centrum voor Psychiatrische Dagbehandeling, met medewerking van Joannes Késenne en Wim Haeck

20 oktober 2006:

'In beweging: werken aan kansen in de samenleving', *studienamiddag* n.a.v. het 25-jarig bestaan van Beschut Wonen De Sprong, met medewerking van dr. Tine Van Regenmortel

27 oktober 2006:

'Religie en psychose', *namiddaglezing* georganiseerd door de sector psychosezorg en het Centrum voor Psychiatrische Dagbehandeling, met medewerking van prof. Jos Corveleyn, Koen De Fruyt, prof. dr. theol. dr. med. Doris Nauer en Paul Eylenbosch

27 oktober 2006:

'Mad poets society', *muziek- en poëzieavond* georganiseerd door De Facktorij

Stef Joos leidde de sprekers in op de namiddaglezing 'Kunst en psychose'.

Prof. Jos Corveleyn, spreker op de namiddaglezing 'Religie en psychose'.

Marijs Lenaerts op de studienamiddag van de Moeder-Kindeenheid.

De pastorale dienst werd op een prominente manier betrokken bij de planning en opvatting van de namiddaglezing over psychose en religie. Het werd een interactieve namiddag waarbij de deelnemers aangesproken werden om hun ervaring in te brengen in het gesprek.

Paul Eylenbosch, pastorale dienst

Onze 7-jarige samenwerking met het Psychiatrisch Centrum Bethanië ervaren wij niet als het louter uitvoeren van een opdracht of bestelling. Wij ervaren dit steeds meer en meer als een positieve bijdrage tot het bereiken van een gezamenlijke doelstelling.

De gedrevenheid van de ganse ploeg medewerkers is zeer kenmerkend als we dit vergelijken met sommige andere opdrachtgevers. De zeer goede werksfeer, zowel bij de mensen op de werkvloer als bij de medewerkers van de administratieve diensten, kenmerkt zich door menselijkheid, redelijkheid en wederzijds begrip.

De diensten en de zorgverlening aangeboden door het Psychiatrisch Centrum Bethanië zijn zo nuttig dat er alleen maar kan gehoopt worden dat er zoveel mogelijk patiënten van gebruik kunnen maken. Een doelbewuste schaalvergroting is dan ook zeer wenselijk, zelfs noodzakelijk, zodat een zo groot mogelijke groep zorgbehoevenden door de kwaliteitsvolle diensten van het Psychiatrisch Centrum Bethanië kan geholpen worden.

Wij als bouwbedrijf willen hiertoe graag ons steentje bijdragen.

*Julien Scheers
Bouwbedrijf Dillen*

Stroomlijning

Op logistiek vlak stond de evolutie niet stil. De komst van een centrale aankoper maakte het pad vrij voor een steeds efficiënter aankoopbeleid. Globaal werd hard gewerkt aan de stroomlijning van de logistieke stromen. In de toekomst zal deze evolutie zich ook vertalen in een nieuwe infrastructuur.

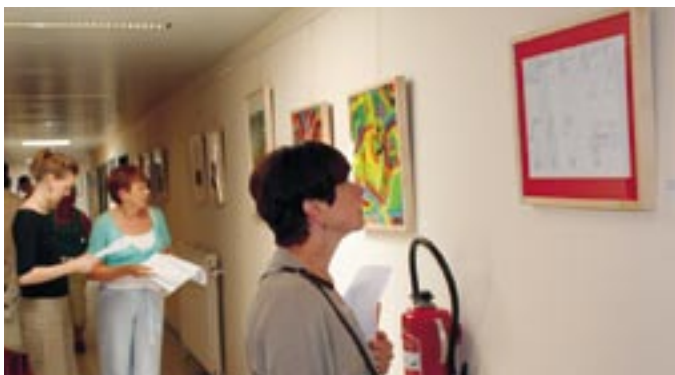
Eén van de instrumenten ter ondersteuning van deze evolutie is het softwarepakket SAP (system applications and products for dataprocessing). Het is onontbeerlijk dat de medewerkers goed thuis zijn in de modules van SAP. Meer en meer wint de geïntegreerde elektronische verwerking binnen de SAP-omgeving het van de manuele afhandeling.

Projectfinanciering

Het Bethaniënhuis heeft belangrijke vernieuwende initiatieven genomen die in de loop der jaren hun nut hebben bewezen. Dankzij de steun en koestering van artsen en andere medewerkers en de overheid die in de projecten gelooft, konden deze projecten uitgroeien tot gedegen en onmisbare hulpverleningssettings. De projectfinanciering van de Moeder-Kindeenheid en de Intensieve Behandleenheid Wel baart momenteel zorgen omdat ze geen gelijke tred houdt met het werkelijke kostenniveau.

Kwaliteitsindicatoren

Een belangrijke evolutie van de voorbije jaren is de gestage verdere uitbouw van een geïntegreerd kwaliteitssysteem in het psychiatrisch werkveld. Het vastleggen van kwaliteitsindicatoren en het meten van al of niet behaalde resultaten vragen een totale mentaliteitsverandering bij de meeste hulpverleners. Wie taal hanteert als zijn belangrijkste werk-instrument is meestal niet erg bevlogen om zijn realisaties cijfermatig uit te drukken. Het is maar in de mate dat hulpverleners geconfronteerd worden met de realisaties uit verbeterprojecten dat de motivatie ontstaat om verder te doen.

Geboeid door het kunstwerk op de fototentoonstelling van De Facktorij.

In 2006 zijn we begonnen met de opstartfase van de overgang naar een automatisch tijdsregistratie- en planningssysteem. Dit systeem moet de huidige papieren urenkaarten vervangen. Om een idee te krijgen van hoe zo'n systeem in zijn werk gaat, zijn we eind vorig jaar vanuit de personeelsdienst al eens een kijkje gaan nemen in een aantal ziekenhuizen waar men met zo'n systeem werkt. De coördinatie gebeurt vanuit de personeelsdienst, maar vanuit alle departementen worden medewerkers die veel te maken hebben met planning, betrokken bij het project. In de loop van 2007 hopen we te kunnen overgaan tot de keuze van een pakket.

Personeelsdienst

In 2006 werd gewerkt aan de verfijning van de procedures betreffende het medicatiecircuit waarbij naar uniformiteit werd gestreefd.

Ons doel in 2007: vooreerst een goede samenwerking waarbij wij onze afspraken willen nakomen.

We willen er alles aan doen om medicatiefouten te vermijden en onze service naar de afdelingen te optimaliseren.

De apotheek

MIDDELEN

- Efficiëntie
- Financiële gezondheid
- Doorzichtigheid
- Stabiliteit

Het jaar van de vieringen: 10-20-25-30

10 jaar Wel

Dr. Marc Hermans in gesprek met dr. Pol Gerits en dr. Guido Pieters.

20 jaar vrijwilligerswerk

Sigrid Bauwens, 20 jaar drijvende kracht achter het vrijwilligersproject.

Ontgin waar niemand vruchtbaarheid vermoedt. Elke woestijn heeft zijn wel. Geloof onafgebroken: Hier moet water zijn! (H. Marsmann)

Met de viering van 20 jaar vrijwilligerswerk werd weer even bewust stilgestaan bij de belangeloze inzet van meer dan honderd dames en heren. Zij bieden een onschatbare meerwaarde aan de zorg.

25 jaar Beschut Wonen

Gedreven kunstenaars,
vrijwilligers in De Facktorij.

Het 25-jarig bestaan van Beschut Wonen werd op 20 oktober 2006 met passende luister gevierd. De intense betrokkenheid van bewoners en familieleden bij deze viering symboliseerde de stijlbreuk met een lang verleden.

Het enthousiasme en de vriendschap van de patiënten zijn ongelooflijk. Ze nemen je in vertrouwen en vertellen je hun problemen en soms ook hun ongenoegen over bepaalde dingen. Als de groep te groot is en ik 's avonds naar huis ga, denk ik dikwijls: 'Verdorie, tegen die en die heb ik vandaag niks gezegd' en dan probeer ik de volgende keer wat meer aandacht aan die personen te besteden.

Ook de samenwerking met de begeleiding heeft voor mij veel waarde. Je wordt geapprecieerd en in veel zaken mee betrokken. Dat geeft ook het gevoel dat je erbij hoort. Ik heb maar van één ding spijt: dat ik hier niet veel eerder mee begonnen ben. Ik ben voor de patiënten een vriendin geworden, maar zij zijn voor mij op hun beurt personen waarbij ik me ongelooflijk goed voel. Door dit vrijwilligerswerk besef je dat iedereen in iets heel goed en mooi kan zijn, ongeacht hoe je bent en hoe je eruit ziet.

Een vrijwilliger

Eenmaal per maand ben ik bezoekvrijwilliger. Eerlijk gezegd, is dit niet altijd even makkelijk. Converseren met mijn patiënt is moeilijk en het is altijd weer de vraag waar ik vandaag met haar naar toe ga en wat we gaan doen. Van zodra ik haar ga halen, staat ze klaar met haar agenda voor onze volgende afspraak en weet ze al wat ze gaat eten of drinken. Dát enthousiasme is voor mij voldoende om hiermee door te gaan!

Een vrijwilliger

Ik tracht wat gezelligheid te scheppen, zorg dat iedereen wat te drinken krijgt, luister naar hun verhalen, doe spelletjes met degenen die dat kunnen én willen, en lees voor.

Een vrijwilliger

30 jaar Dienst Vrije Tijd

De werking van het Psychiatrisch Centrum wijzigde ingrijpend. De afgelopen 30 jaar brak de Dienst Vrije Tijd mee de onzichtbare muren van het Psychiatrisch Centrum af en zorgde voor ongekunstelde integratiemogelijkheden. Er werden externe verenigingen binnengehaald en anderzijds organiseerde de dienst zelf vanalles in de maatschappij.

Samenzang tijdens de seniorenweek.

Voorstelling van een volksdansgroep uit Guatemala.

Team in de kijker

De psychiater in Zoersel: vroeger en nu

Als je psychiaters vraagt naar wat er in hun werk veranderd is vroeger en nu, krijg je als antwoord 'heel veel'. Unaniem wordt er op de verhoging van de werkdruk gewezen. Het takenpakket is meer uitgebreid en divers geworden. Doorheen de jaren, en dit hebben natuurlijk enkel de oudere psychiaters meegemaakt, is er de snelle evolutie geweest van een asilair en dus statisch milieu naar een behandelingsgerichte setting. Ook de partiële en de dagbehandeling hebben een grote vlucht genomen. Voor elk teamlid was dit een zware aanpassing, maar de psychiater in het bijzonder diende voor de grotere en versnelde turn-over van patiënten te zorgen. Positief aan deze evolutie is dan weer dat er duidelijke en afgebakende doelgroepen ontstonden, evenals een dynamisch therapeutisch kader.

Waar de instellingspsychiater vroeger een solitaire figuur was, is hij nu deelnemer in een divers interactief netwerk. Van leider van een sterk hiërarchisch georganiseerd kader is hij geëvolueerd naar een participierend teamlid. Hij draagt echter nog steeds de eindverantwoordelijkheid over de behandeling, maar hij dient dit in tegenstelling tot vroeger in samenspraak en samenwerking te doen met alle teamleden in een multidisciplinaire omgeving. De belangrijkste evolutie hierin is de positie van de psycholoog geweest, die mede het therapeutisch kader is gaan scheppen en eigen accenten heeft kunnen leggen.

Ook op andere vlakken is het vanzelfsprekend geworden om met anderen in dialoog te treden. Contacten met verwijzers worden als erg belangrijk ervaren voor beide partijen. Vooral de huisarts is erg belangrijk. Vaak is hij het bind-

middel tussen het ziekenhuis en de maatschappij, terwijl hij zich vroeger veelal op de achtergrond hield. Niet alleen wordt hem inspraak verleend, maar ook dient hij gecoacht te worden aangezien hij als huisarts moeilijk een zicht krijgt op de volledige psychiatrische problematiek. Met name is dit van toepassing op wat men persoonlijkheidsstoornissen is gaan noemen. Hetzelfde kan gezegd worden van de familie. Nu vragen zij om meer bij de behandeling betrokken te worden. Niet alleen stappen zij op het team af met een heel aantal vragen en verlangens, maar ook om op weg geholpen te worden in hun eigen verwerkingsproces bij de ziekte van het familielid. Vaak vangen de psychiaters hier de eerste schokken op.

Nauw hiermee verbonden is het feit dat psychiatrie meer maatschappelijk aanvaard is geworden. De stap naar de instelling is kleiner geworden. Er worden steeds meer patiënten uit de regio opgenomen, waardoor de betrokkenheid van de omgeving automatisch toeneemt. Interessant hierbij is dat er doorheen de tijd steeds meer mannen worden opgenomen, terwijl tegelijk het korps van de psychiaters steeds meer is gaan vervrouwelijken.

Daar waar de psychiater van vroeger geacht werd over een brede kennis te beschikken en kundig te zijn op het ganse vlak van het pathologische spectrum, is er nu al een hele tijd een tendens aan de gang waarin ze zich steeds meer specialiseren in een bepaalde pathologie. Dit heeft als grote voordeel een toegenomen professionalisme en toepasbare vakkennis. Ontegensprekelijk is dit de behandeling van de patiënt ten goede gekomen. Deze ontwikkeling heeft echter ook grote nadelen. De psychiaters ervaren zich

als minder flexibel als vroeger, terwijl het ook niet meer zo vanzelfsprekend is om van de ene pathologie naar de andere om te schakelen. Algemene diagnostische vaardigheden zijn wat verloren gegaan en men voelt de noodzaak om deze terug op te bouwen. Door een betere werkverdeling trachten onze psychiaters hun algemene psychopathologische en diagnostische kennis te behouden en uit te diepen. Ook door intervisie en casusbesprekingen proberen ze de samenwerking en hun competentie te vergroten.

In tegenstelling tot vroeger wordt een gedegen psychotherapeutische opleiding nu als een must beschouwd. Net als bij de psychologen zijn ongeveer alle scholen en richtingen vertegenwoordigd. Psychiaters dienen zich ook constant bij te scholen. Het werkveld is immers voortdurend in beweging. De mogelijkheid tot accreditering is in feite een plicht. Congressen, studiedagen, werkbezoeken en vakliteratuur zijn de middelen waarmee de psychiaters trachten bij te blijven.

We hebben al gezegd dat de psychiater zich meer een lid van een team is gaan voelen. Door zijn functie en zijn statuut, eindverantwoordelijke van de behandeling en zelfstandige, bekleedt hij er echter een bijzondere positie. Hij is degene die de draagkracht en de mogelijkheden van een team moet verzoenen met de noden en de problemen die patiënten kunnen stellen. Door zijn zelfstandig statuut kan hij zich vrijer en onafhankelijker opstellen dan andere kernteamleden, waardoor problemen dus gemakkelijker kunnen worden aangekaart naar directie en overheid toe. De evolutie van hun beroep wordt door de psychiaters in het algemeen als positief ervaren. Toch zijn er een aantal

verzuchtingen. Deze betreffen onder meer de toegenomen bureaucratische beslommingen die hen door de overheid worden opgelegd. Ook moeten zij zuiniger met hun tijd omspringen dan zij eigenlijk zouden willen, wegens de toch beperkte tijd die zij in de kliniek aanwezig zijn. Onder meer komt dit tot uiting in hun beperkte aanwezigheid op vergaderingen en allerhande overlegmomenten. Dit wordt gedeeltelijk opgevangen doordat er iets minder naar de psychiater wordt gekeken dan vroeger. Kernteams hebben immers een grote rol gekregen in het uitstippelen van beleid en behandeltrajecten. De persoonlijke begeleider van de patiënt neemt een deel van de directe patiëntenzorg op zich. Ook voelen de psychiaters zich sterk gesteund door teams waarvan de competentie en de beroepsvaardigheid alleen maar zijn toegenomen, waardoor men zijn patiënt in goede handen weet.

Het Centrum voor Psychotherapie ELIM

De opening van het psychotherapeutisch centrum ELIM te Kapellen op 1 december 2006 was een van de belangrijkste gebeurtenissen van het afgelopen jaar. Aan deze opening ging tien jaar voorbereiding vooraf. Het centrum richt zich tot mensen die behoefte hebben aan laagdrempelig georganiseerde professionele psychotherapeutische begeleiding.

De overgang van een kleine psychiatrische kliniek naar een psychotherapeutisch centrum voor een doelgroep die zowel in PAAZ-afdelingen als in APZ-en buiten de mazen van het net valt, heeft van vele mensen een enorme dosis energie gekost. Het resultaat van al dit werk mocht echter gezien worden. Het team van therapeuten en logistiek personeel is kunnen vertrekken vanuit een ideale startpositie.

ELIM, een oase

ELIM is een nieuw centrum voor psychotherapie. In deze jachtige tijden wil het een bijzonder kader bieden waar mensen die in de knoop liggen, aan zichzelf kunnen werken. In een oase van rust middenin het groen in Kapellen worden de cliënten onthaald in een inspirerende, rustgevende, moderne en comfortabele omgeving. Dat moet hen de kans bieden om onbezorgd, maar wel intensief en gericht, aan zichzelf te werken.

ELIM is bedoeld voor mensen als u en ik: de student die zijn falen niet aankan, de manager die tot het besef komt dat zijn leven zo geen zin heeft, de huisarts die dreigt te bezwijken onder stress en angst, de arbeider die de scheiding van zijn ouders niet verwerkt, de verpleegster die getraumatiseerd is door de ellende die ze al heeft meegemaakt, ...

Vooraanzicht van ELIM.

ELIM, oase voor mensen

ELIM biedt zijn gasten een krachtig en bijzonder zorgconcept. Het psychotherapeutisch en therapieondersteunend aanbod zijn voor het eerst in Vlaanderen in zulk een concept en setting samengebracht. Het zorgconcept van ELIM is uitgewerkt door professionals met veel ervaring in de geestelijke gezondheidszorg. Het is aanvullend op het bestaande zorgaanbod.

ELIM, oase van en voor mensen

In ELIM kunnen mensen in alle rust en vrijheid én via een intensief psychotherapeutisch parcours bouwen aan een nieuwe weg in hun leven. Ze worden er ondersteund door het bijzondere zorgconcept en bijgestaan door zeer ervaren therapeuten die hen op een professionele manier als coach begeleiden, prikkelen, inspireren en hen opnieuw op weg helpen.

Nieuwsgierig? Meer informatie vindt u op www.elim.be.

Gui Rusch, algemeen directeur, knipt het lint door. ELIM is officieel open.

Binnenzicht van de inkomhal.

De prachtige bosrijke omgeving van Drieboomkensberg te Malle vormde het decor voor de vormingsdagen van het ELIM-team. Samen stonden we stil bij 'hoe wij als hulpverleners naar onszelf en anderen (cliënten) kijken'. De verschillende psychotherapeutische stromingen werden toegelicht en theoretische concepten werden aangereikt. Zo maakte onder andere een voordracht over zorgethiek deel uit van het programma. Hoewel kennis noodzakelijk is, lag de klemtoon eerder op het stilstaan bij en reflecteren over onze basisattitude. Het vertrekpunt is een diepgeworteld respect voor de uniciteit van elk individu. De momenten van geconcentreerd/hecht samenzijn (zowel letterlijk als figuurlijk te interpreteren) afgewisseld met de momenten van informele gesprekken tijdens de maaltijden, middagwandeling in het bos, ... maakten ons tot een hecht team. Tim Reyntjens en Cathy Fine, ELIM

Beschut Wonen kiest voor het empowermentparadigma om vraaggestuurde zorg in de samenleving te realiseren. Participatie van de bewoner aan zijn eigen 'herstel'-proces is daarbij het absolute uitgangspunt.

Beschut Wonen wil actief werk maken van de uitbouw van een netwerk, zowel binnen als buiten de geestelijke gezondheidszorg, om een grotere openheid te creëren in de omgeving ten aanzien van de bewoners.

Het kwartier maken situeert zich op meerdere terreinen: huisvesting, werk, vrije tijd, vorming, administratie, ...

Centrum voor Beschut Wonen en Psychiatrische

Beschut Wonen De Sprong vierde zijn zilveren jubileum op 20 oktober 2006 onder het motto 'werken aan kansen in de samenleving'.

Op de academische zitting hield dr. Tine Van Regenmortel, doctor in de psychologische wetenschappen en projectleider aan het HIVA van de K.U. Leuven, een pleidooi voor een krachtgerichte zorg, met focus op positieve aandacht, betrokkenheid en ontmoeting. Een benaderingswijze die door wetenschappers wordt samengebracht onder de term empowerment en krachtenperspectief.

In de nieuwe benadering moeten zorgverleners en welzijnswerkers een beroep doen op de veerkracht en potentiële krachten van mensen. Ook maatschappelijk zwakke mensen met psychische beperkingen kunnen hun veerkracht opbouwen en kunnen met de nodige ondersteuning meer greep krijgen op de zorgsituatie en op hun leven. Zorgverleners moeten ruimte maken voor mensen die anders zijn. Ze moeten zoeken naar gastvrijheid in de samenleving en kiezen voor een partnerschap met de zorgvrager dat gebaseerd is op respect.

Het nieuwe gedachtegoed heeft het team aangezet de huidige werking kritisch te bekijken en te werken aan uitdagingen voor de toekomst. Leggen we genoeg nadruk op positieve krachten of focussen we te veel op problemen? Gaan we voldoende uit van een integrale aanpak? Hoe concreet is inspraak als basisprincipe? Wordt ervaringsdeskundigheid naar waarde geschat? Hoe verloopt de samenwerking 'over de grenzen'? Deze vragen hebben alleszins bijgedragen aan de opbouw van een nieuw strategisch beleidsplan voor de volgende jaren.

Een ontmoetingsmoment voor familie, medewerkers en verwijzers.

Zorg aan Huis De Sprong

Interesse van een grote verscheidenheid aan zorgpartners.

De familie van de bewoners is actief betrokken.

Dr. Tine Van Regenmortel hield een pleidooi voor positieve aandacht, betrokkenheid en ontmoeting.

Een geïnteresseerd publiek op de studienamiddag van Beschut Wonen.

Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Landhuizen

In het Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Landhuizen worden de bewoners ondersteund/geholpen om een zo zinvol mogelijk bestaan uit te bouwen in een huiselijke omgeving met voldoende privacy en comfort. Respect, vertrouwen, ontmoeting, dialoog en aanmoediging van eigen verantwoordelijkheid typeren het leefklimaat. Een juist evenwicht vinden tussen zorgen voor en samenwerken met blijft een permanente, niet altijd gemakkelijke opdracht.

In de werking ligt de nadruk op:

- Voortdurende aandacht voor de kwaliteit van relaties tussen alle betrokkenen
- Een brede benadering die aandacht geeft aan alle facetten van het bestaan
- Het zoeken naar een optimaal activiteiten-aanbod
- Een deskundige benadering van de aanwezige psychische en fysieke problemen

Voor degenen van wie de sociale of persoonlijke situatie nieuwe perspectieven opent, blijft het Psychiatrisch Verzorgingstehuis, op basis van zorgvuldige afweging, zoeken naar andere aangepaste woonsituaties.

Individualisering De visie in praktijk

In 2006 koos de afdeling 't Alternatief als jaarthema 'individualisering'. Een tipje van de sluier.

Als we binnen 't Alternatief de zorg voor onze bewoners moeten omschrijven dan zien we daar een tweedelige opdracht in: enerzijds de pure lichamelijke zorg en anderzijds de zorg voor een kwalitatief goed leven. Een leven waarin onze bewoners hun eigenheid kunnen bewaren. Waar ze hun zelfwaardegevoel kunnen bewaren of kunnen verbeteren. Onze taak bestaat er vaak uit om via kleine dingen onze bewoners meer aandacht te schenken. Voor hen betekent dit juist dat kleine beetje meer waardoor zij groeien in eigenwaarde.

Medewerkers van 't Alternatief

Elkaar ontmoeten is belangrijk!

De functie van het activiteitscentrum Trefpunt is tweeledig voor de bewoners van het Psychiatrisch Verzorgingstehuis. Langs de ene kant is het een plaats waar mensen kunnen komen werken. Langs de andere kant is het een ontmoetingsplaats. Trefpunt tracht diverse activiteiten te organiseren die in het interesseveld van de bewoners liggen.

De interesses zijn heel uiteenlopend. Meestal vinden de activiteiten plaats in het Trefpunt zelf. Toch probeert het Trefpunt de bewoners ook kennis te laten maken met de buitenwereld door de organisatie van uitstappen met verschillende externe diensten.

Een daarvan is de Gemeenteschool Sint-Antonius. Twee jaar geleden is het Trefpunt met dit initiatief gestart. De bewoners van het Psychiatrisch Verzorgingstehuis gingen toen op bezoek in deze basisschool. De kinderen zongen en dansten voor hen. Achteraf kon iedereen in een ongedwongen sfeer met elkaar praten bij een tasje koffie en een hapje. Omdat dit bij beide groepen zo goed meeviel, zijn de bewoners het

jaar daarop terug op bezoek geweest in deze school. De nieuwsgierigheid van de leerlingen begon te groeien. Wie waren deze 'oma's'?

Waar woonden zij en keken zij 's avonds ook tv?

Vandaar groeide het idee om de kinderen ook eens een kijkje te laten nemen bij de bewoners thuis. Enkele weken later kwam het klasje leerlingen uit het zesde leerjaar 's middags naar het Trefpunt gefietst. Zij hebben daar hun boterhammetjes opgegeten. Daarna mochten zij in verschillende kleine groepjes de activiteiten doen die de bewoners gewoonlijk doen, o.a. productiewerk (schuursponzen in zakjes steken), pingpong spelen, muziektherapie volgen. Tenslotte dansten ze samen. De leerlingen hadden in de klas al gekozen aan welke activiteit ze gingen deelnemen.

Zo kregen zij een beeld van wat onze bewoners zoal doen. Daarna werd de groep in twee verdeeld en elk ging een afdeling bezoeken. Op die manier konden zij met eigen ogen zien waar deze 'oma's' woonden. De kinderen kregen de kans om vragen te stellen en mochten eens in een badlift. Zij bezochten ook een kamer van een bewoner. De leerlingen vonden het zeer interessant en sommigen wilden al dadelijk weten wat zij moesten leren om hier te mogen komen werken. Eindelijk was voor hen het mysterie opgelost van wat er achter die kleine raampjes allemaal gebeurde. Na enkele weken kregen wij een mooie schoendoos waarin de huistaken staken die de leerlingen over deze dag maakten. Het waren werkjes die het personeel kippenvel bezorgden. De leerlingen hadden zo fijn en zo respectvol over onze bewoners geschreven, getekend, gekleurd, geplakt of er een gedicht rond gemaakt. Hieraan konden wij zien dat zowel de bewoners als de kinderen echt iets aan deze ontmoetingen hebben. Daarom hoopt het Trefpunt dit initiatief nog vele jaren te kunnen doen en zo beide groepen een onvergetelijke ervaring mee te kunnen geven.
Medewerkers van het Trefpunt

Een niet te verwaarloosbaar woord in mijn situatie, op mijn afdeling, is "zorg-verlening". Bij uitsluitend, lichamenlijk medische verzorging blinkt het a.h.w. "evident", maar dat is niet zo, als je in je dagdagelijkse leventje ondervindt wat ook een ander aspect van "zorg" dragen is: n.l. het algemene kollektieve goed-voelen is geen "therapeutisch", welzijn, 'is ook niet het triomphantelijk geweld van een "goed-gesprek", met je psycholoog, met de "groep", met "collages", over je leven, je verleden. Dat zijn minschien allemaal goede methodes om je ziele-problematiek in vraag te stellen als je jong en "zoekende" bent.

Wat ik momenteel ervaar, is een "zorg"-vorm die je niet kan leven in boeken en methodes met mooie zinkende namen. Het is hier ook niet "verplicht", om een psychische afwijking te hebben: eerst leef je hier, en dan zien we nog wel verder of er in ons dagdagelijkse leven van wel-zijn, comfort, begeleiding in het sociale gedrag, nog zaken zijn die even onder de loupe moeten. En dan nog, heeft men hier geen keramen nodig die je slechts in psychiatrie alleen, hoort het gaat hem over: je bent netjes gekleed vandaag, proficiat! - over: je hebt je te opvallend geschiminkt, en: nu st op tijd en stond, je hebt het nodig! Zonder jaloezie of afgunst v.d. mede-bewoners, die mee voelen met je. Dat is "zorg-verlening", een bijna "etrische en zeer subtiele manier van beleid voeren, zonder je bekeken en betrekt te voelen, zonder je "ziek" te voelen. Ondervinden dat diegenen die later opkomen even zeer op de hoogte zijn van wat er in je omgaat, wat er gebeurd is met je... stellig kunnen geloven dat hier de kellingen mooi in elkaar blijven lopen... er is ALTIJD iemand hier, "een mens" met "menselijke gedachten en gevoelens",... psychiatrie vervij!

Bewoonster van 't Alternatief

De mensen die in Bethanië zijn opgenomen noemen ze wel eens 'zottekes'.

Maar kijk eerst eens naar wat je zelf doet.

Ze zien er soms wat anders uit of hebben andere gewoontes, maar waarom zijn ze anders dan wij?

Ze zijn allemaal bijzonder en hebben allemaal talenten.

Vroeger maakte ik wel eens een grapje over de 'gekke', maar na deze uitstap weet ik wel beter.

Ook mochten we kiezen of we gingen pingpongen, koken, dansen of iets met muziek doen.

Ik koos voor het dansen en het was erg plezant!

Ook kregen we een rondleiding in één van de huisjes, dat was erg leerrijk.

Een leerlinge

De bewoners werken, hebben hobby's en doen aan sport, net zoals wij! Ik had er de tijd van mijn leven en wil daar later zeker gaan werken!

Een leerlinge

We zijn met de hele klas op uitstap gegaan.

En het leukste was dat we het met onze twee juffen hebben gedaan.

We hebben gekookt, gedanst en nog meer dingen.

We konden wel in de lucht springen!

Er waren ook minder blije mensen.

Die we wel wat beters willen wensen.

Maar ze worden goed verzorgd.

Dus een flinke duim voor alle verzorgers!

Een leerling

De vooruitzichten

We hebben de handen vol om met de zeer krappe middelen vernieuwende projecten zoals de Intensieve Behandeleenheid Wel, de Moeder-Kindeenheid en het Centrum voor Psychotherapie ELIM in stand te houden en zo mogelijk verder uit te bouwen. De opstart van de met Vipa-middelen gesubsidieerde bouwprojecten voor 140 A- en T-bedden in het Psychiatrisch Ziekenhuis en voor 60 bedden in het Psychiatrisch Verzorgingstehuis is een andere grote uitdaging.

In het project Beschut Wonen De Sprong zal de realisatie van de uitbreiding met 20 plaatsen studiewerk en veel overleg vragen zodat de extra capaciteit op de juiste locatie ten volle kan worden benut. Het nieuwe aanloopadres is in opbouw en zullen we volgend jaar in gebruik nemen.

Het nastreven van een gezond financieel evenwicht is uiteraard geen doel op zich, maar biedt garanties voor het behoud en de verdere ontwikkeling van actuele zorg op maat van de gebruikers.

Professioneel werken volgens hedendaagse wetenschappelijke inzichten vraagt een cultuur die ruimte geeft aan vorming en persoonlijke ontwikkeling.

Het werken met studiegroepen biedt een kader voor de zorginhoudelijke verdieping en de ontwikkeling van actuele zorgmodellen. Een studiegroep buigt zich op projectbasis over een zorginhoudelijk thema en waakt erover dat het resultaat praktisch realiseerbaar is en nauw aansluit bij de extramurale hulpverlening. Iedere medewerker kan een voorstel voor de vorming van een studiegroep doen. Alle medewerkers komen ook voor deelname in aanmerking op voorwaarde dat zij betrokken en deskundig zijn op gebied van het studieonderwerp en bereid zijn zich in de studiegroep in te zetten.

Er is een breuklijn voelbaar tussen 'de objectieve, actiegerichtte, specialistische, economische wereld' en de 'subjectieve, reflexieve, globalistische, ethische wereld', die wordt ervaren als een toenemende druk op hulpverlening. Er zijn maatschappelijke tendensen die onze behandel mogelijkheden sterk beïnvloeden: meer en meer mensen ondervinden moeilijkheden om een betaalbare woning te vinden, toenemende druk om bij te scholen en flexibel te zijn op de arbeidsmarkt. Autonomie, zelfbepaling en keuzevrijheid zijn dwingende waarden in onze maatschappij. Zorg wordt ook meer en meer geëconomiseerd, het moet opbrengen, het moet becijferd worden, in statistieken passen. De tendens van evidence based vertaalt zorginhoud naar termijnen van zorg en betaalbaarheid van zorg.
Vakgroep psychologie

Het werken in een studiegroep heeft mij laten ervaren hoe fijn het is om met verschillende mensen, uit verschillende sectoren en verschillende disciplines eenzelfde enthousiasme te delen en samen te werken aan een concrete opdracht waar we allemaal het beste van wilden maken.

In de studiegroep agressie gaf het mij telkens opnieuw energie wanneer we samenkwamen en verzamelden waar we stonden, brainstormden over wat we nog allemaal konden doen en probeerden zo goed mogelijk een antwoord op onze opdracht te formuleren.

Er heerste een soort van verbondenheid.

Nancy Reynders, psycholoog

De ervaring die we hebben met het Psychiatrisch Centrum Bethanië naar aanleiding van onze samenwerking is deze die gekenmerkt wordt door een diepgaande sociale inslag met accent op menselijk contact en medeleven, waarin de persoon als kwetsbaar mens in een snel evoluerende maatschappij centraal staat.

Een dienstverlening die rekening houdt met deze elementen komt in de hogere waardeschaal der evaluatiecriteria ten opzichte van andere gelijkaardige instellingen.

De grootste uitdaging voor de toekomst bestaat er uiteraard in om deze dienstverlening met haar uitgebouwd menselijk aspect, nog verder te verzoenen met het financieel aspect van de besparingen bij de overheid en de daarmee samenhangende kosten-batenanalyse, welke te economisch is voor zulke sector.

Boudewijn Callens en Ann De Ceuster, bedrijfsrevisoren Callens, Pirenne & C°

Voortbestaan van de Moeder-Kindeenheid aan een zijden draadje

Acht jonge moeders met ernstige postpartumproblemen kunnen vandaag met hun baby's terecht in de Moeder-Kindeenheid van het Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis in Zoersel.

De Moeder-Kindeenheid is in haar 20-jarig bestaan geëvolueerd naar een geïntegreerd zorgconcept voor jonge gezinnen in grote psychosociale nood.

De focus ligt op drie aspecten:

- Behandeling en verbetering van het psychisch welzijn en functioneren van de moeder
- Ondersteuning en verbetering van de afstemming tussen de moeder en haar baby
- Ondersteunen en uitbouwen van steunfiguren in de leefwereld van het gezin en inbouwen van beschermende factoren voor de baby.

Het team streeft ernaar om de opname zo kort mogelijk te houden en zo snel mogelijk terug naar huis te oriënteren, desgevallend met ambulante ondersteuning.

De laatste 6 jaar was er een nauwe samenwerking met Kind en Gezin, die op jaarbasis voor 216.000 euro aan projectfinanciering voorzag. Met dit bedrag konden 5 gespecialiseerde medewerkers aan de slag. Dit was een ideale samenwerking tussen de diensten die instaan voor volwassenen met psychische problemen en de diensten met een preventieve opdracht naar kinderen toe. De financiering van Kind en Gezin zorgde ervoor dat er ook preventief kon worden gewerkt. Dit is een belangrijk aspect, want kinderen van depressieve moeders lopen een verhoogd risico op ontwikkelingsstoornissen en hebben extra aandacht nodig. Wanneer het moederschap niet vanzelfsprekend is, heeft

dat evenzeer invloed op de vroege moeder-kindrelatie als op de psychosociale ontwikkeling van de baby.

Door de gewijzigde opdracht van Kind en Gezin kan de projectfinanciering niet meer via deze weg gebeuren en dient minister Vervotte naar een andere oplossing te zoeken. Tot 31 oktober 2007 zorgde de overheid voor een tijdelijke overgangsregeling, maar wat zal er daarna gebeuren?

Het zou bijzonder jammer zijn dat de kennis en ervaring die de voorbije jaren op de Moeder-Kindeenheid zijn opgebouwd, zomaar zouden verdwijnen.

Psychiatrisch Ziekenhuis
Bethaniënhuis
Andreas Vesaliuslaan 39
2980 Zoersel
Tel.: 03 380 30 11
E-mail: pcbethanie@emmaus.be
Website: www.pcbethanie.be

Centrum voor Beschut
Wonen en Psychiatrische
Zorg aan Huis De Sprong
Bethaniëlei 87
2980 Zoersel
Tel.: 03 385 45 06

Psychiatrisch
Verzorgingstehuis
De Landhuizen
Andreas Vesaliuslaan 39
2980 Zoersel
Tel.: 03 380 30 11